

MAGYARSÁG

POLITIKAI NAPILAP.

Előfizetési árak:
Helyben egy hónapra 1 kor., negyedévre 3, fél évre 6, egész évre 12 kor.
Vidéken: egy hónapra 1 kor., 20 fill., 1/4 évre 3 kor. 60 fill., 1/2 évre 7 kor., 1 évre 14 kor.
Egyes szám ára 4 fillér (2 kr.).

Felelős szerkesztő:
BARTÓK LAJOS.
Kiadótulajdonos:
WERBŐCZY KÖNYVNYOMDA R.-TÁRSASÁG.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: IV. ker., Vármegye-utca 11-13.
Apró hirdetések ára: egy szó 2 fill., vastagabb betűvel 4 fill.
Hirdetések nonpareille számítással, díjszabás szerint.

Szemle.

Budapest, szept. 17.

A *Nagyszébenben* megjelenő *Sächsisches Tageblatt*, a hírek közt eldugva, a következő, a legformálisabb *hazaárulással* felérő pár sort közölte:

„A helységnevek megmagyarosításáról szóló törvény végrehajtása előtt egynemely erdélyi, német község máris siet nevének megmagyarosítására. Így a mi ősrégi *Hermanstadtunkba* is akadt egy jónevű német cég, a mely üzleti levélpapírosaira és borítékaira, a cég alá odanyomatta a „*Nagyszében*” szót. Figyelmeztetjük a német bizodalmi honfőúrunkat, hogy a német származásnak tartozó kötelességükről nem szabad megfeledkezniük.”

Ugy tudom, hogy az illetékes kir. ügyészségnek a figyelmét ez az alávalóság kikerülte és e szemtelen, ildomtalan ripókság megforlására még eddig nem történt intézkedés.

A mikor ilyen féktelenkedésnek vagyunk tehetetlen tanui, miért keresgélünk tennivalót *Fiumében*? Ugy vélem, hogy *Fiumében* sem alkudunk, hanem tennünk kell. Tiszteletet kell szerezni a magyar államiság eszméjének és a magyar törvényeknek. Mennél tovább tart ott az oktörténet állapota, annál nehezebb lesz a rendre visszatérni. Hi-

szen a tényállás ma ugyanaz, a mi két év előtt volt: az autonómiát sértetlenül kell hagynunk, de az olaszoknak vagy horvátoknak sértő hőködését eltűnünk nem szabad.

Végeredményben a fumei kérdés is nemzetiségi kérdés. Még pedig nem is a legjelentéktelenebbek közül való. Az erőszakos magyarosítás ott a legveszedelmesebb, de szükségtelen is. Ha a józan olasz elemeket meg lehet nyerni a mi akaratainknak, a legkönnyebb megoldás magától áll elő. Fiume egyelőre olasz marad, de hiva a magyar szent koronának. Ha nem nyerjük meg az olaszokat, úgy ők is megünják az áldatlan állapotokat és Fiume nemcsak olasz nem lesz többé, de magyar sem. *Zágrábról* ezt az utóbbi fordulatot lanszírozták és tudjuk, hogy a zágrábi politikusok ilyen kísérletezéssel szerencsésebbek szoktak lenni, mint a mi politikusaink.

A *Reichsrath feloszlatása* után széles nagy Ausztriában megkezdődött a rekrimináció. Az osztrák hivatalos lap hosszú bűnlajstromba fel is sorolta mindazt, a mit az az Isten-

ben boldogult országgyűlés vétett. *Körber* miniszterelnököt legfeljebb az a vád terheli, hogy a csek obstrukcióval szemben talán tulkorán tette le a fegyvert. Sokan azt hiszik, hogy több hidegvérrel és kitartással a csekhek dacoskodását meglehetett volna törni. Az én nézetem az, hogy a Reichsrath gyógyíthatatlan betegségben szenvedett. *Abrahamovics* ur, az osztrák parlamentnek 1897. november havában volt »feledhetetlen« elnöke, gyakran nyíltan kijelentette, hogy a többségi pártok vezetői nem változtatják meg viselkedésüket, mivel mindannyijukat autonómista program alapján választották meg. És ha a lengyelek, vagy a feudálisok néha úgy tettek is, mintha cseh kebelbarátaiktól elszakadni akarnának, talán nagyon nem lehetett bennük bizni. Azt hiszem tehát, hogy ezért az utolsó »Reichsrath«-ért kész volna egy könyccseppet is ejteni.

Most hát a Reichsrath feloszlott és jövő évi január 25-éig új népképviselők választandók. Valami vérmes reményeket ezekhez az új vá-

lasztásokhoz sem fűznek. A baj nagyon is mélyen gyökeredzik. Várható-e, hogy a csekhek cserben hagyják eddigi képviselőiket? Várható-e a bécsiektől valami változás? Hiszen az utolsó Reichsrathban Bécs városának olyan képviselője is ült, a kire a *lopást* rábizonyították. Nemcsoda tehát, hogy a jobb hírnévű emberek fáznak a mandátumuktól.

Érdekes a dologban az, hogy az osztrák felhivatalosok és hivatalosok tisztára agyonhallgatják, hogy a Reichsrath feladatainak fegyvere tulajdonképpen ki ellen zudul: a csekhek, vagy a németek ellen-e? Így előtérbe nyomul az a gyanu, hogy ezt maga a kormány sem tudja és előbb a választások eredményét akarja bevélni. Ez az eredmény teremtené meg aztán nemcsak az új »Házat«, hanem az új kormányt is. *Körber* ur azután nyugodtan elmehetne, mosván kezeit, hogy ő mindent megtett, a mi tőle tellett. Pedig hát ha a kormány maga nem is avatkozik be a választásokba, levén ma a »tisztaválasztás« a legkedveltebb, de egyúttal a legüresebb jelszó,

A „MAGYARSÁG” TARCZAJA.

Az indusok ősvallása.

A földkerekségnek egyik legérdekesebb országa India. A legrégebb idők óta érdekelte az emberiséget. Már a szentírás első lapjai is említést tesznek róla, midőn Chavilla földjéről azt írják, hogy ott arany és gyapotfa bőségben terem és a Soham (Lazul kő) is található. Ez a föld volt az emberiség vágyainak netovábbja, az a föld, ahol az ifjúkori emberiség vidám gyermekéveit élte, a hol a tűzszlop állott s a hova maguk az istenek szeretettjeikhez leszállottak és a vidám emberiség játékaiba vegyültek, az a föld, ahol csapongó képzelőtehetség mindenekelőtt virágillattól részegedett meg s ezen édes mámorban a mennyország káprázatos képekben és víziókban nyilatkozott meg. A kelet ezen országában a menny szétfolyt a földön, ott az isten szikrája életre gyúlt s éggett vakítóan; ott dobogott a szív a ter-

mészet ölében lehangosabban s ott simult az ifjú gyermek legodaadóbán az anya kebléhez; ott a magasabb napnak fény sugarai merőlegesen estek s a legillatosabb szellemi fűszert csikarták ki az ábrándos kedélyből.

Ott az istenség teremtőereje mindenben megnyilatkozott s nyomában megjelentek az istenségek a szent mithoszbán. India gazdag és erőteljes természete bőven termé a mithosznak gyönyörteljes virágait. Különös virágok, melyek reánk néznek, idegen nyelven s mégis oly érthetően beszélnek hozzánk. A büszke égbenyuló pálmák mellett virágzik a lotus virág, mely keblét a hold csókjának nyitja meg; csodaszép madarak röpdösnek az illatos erdőben, míg az erdő sűrűjében komoly léptekkel halad az óriási elefánt; a természet összes szépsége Indiában található föl és kinyomatát a mithoszbán leljük; oly szendén, oly káprázatosan boldogítván, a mint csak a gyermekkedély ezt megkívánhatja. S talán ez oka annak, hogy a népek ezen ország felé vágya-

koztak, a mint a gyermek anyjának emléi után sopánkodik és vágyakozik.

Tiszteljük tehát az indusok mithoszáit; az összmindenségnek titka, a teremtés talánya befoglaltatik; az ember benne fogja találni a szeretetet, ha törekvő Géniusának siketülend majd a békóba vert eszmét megszabadítani. Valamint a föld alapjai az őshegyeken nyugosznak, épp úgy nyugoszik ismeretünk is az ősi tradícióknak alapzatán, mely, mint a magas hegység, távoli világból felénk néz.

Igaz, hogy Indiának ezen mesés világa a multnak mélyében van eltemetve; az ezredévek törmelékei alatt elhantolva; az időfolyamnak árja végig hömpölygött rajta; a történelem csak a csontokat szegegeti össze s ezekből törekszik megmagyarázni India szépségét, nagyságát, kedélyletének kellemét.

A ki az indus bölcsélet és vallás rejtekébe csak némileg tudott behatolni, az ámulattal nézi az eszmék halmazát s csodálkozik azon, vajjon mi módon tarthatta fenn

magát az ősi kinyilatkoztatás oly sértetlenül és tisztán, mint ezt ennél a népnél látja.

Az indus nép vallástörténetében három korszakot kell megkülönböztetnünk: 1. Az ősrégi indusok, vagy mint magukat nevezték: áriusok vallását; 2. a brahmanizmust és 3. a buddhizmust.

Az ősrégi vallásban jó és rossz szellemek szerepelnek. A jó szellemek világosak, ragyogók, a rosszak sötétek; az első (Devas) barátságosak az emberek iránt és folytonos háboruban állanak a rossz, azaz sötét szellemekkel. A jó szellemek első szülöttje Indra vala, vagyis a »száz hatalmu«, ki a légkörön túl lakott és rettenetes fegyverül a mennykövet használta. Mint a kék ég Istene uralta a légkört is; oldala mellett szerepelnek a szél-isten Vayu és a vihar-isten Marut, kik a rossz szellemek ellen vívott harcában segítették és az égen tornyosuló felhőket, melyekkel a hatalmas Vritra a kék eget elhomályosította, szétkergették.

Ezen ámbár jótékony, de mégis

— a szándékait mégis ismerünk kellene. Hanem arról az igen fontos kérdéstről van szó, hogy Ausztria mint egységes állam létezik-e a németekkel, avagy cseh-szláv föderatív államává változzék át. Félő, hogy a határozatlanság politikájának ugyanaz a gyászos vége lesz, mint a Bádeni-féle »partokfeletti« politikának. Mai impresszióink az, hogy az új választások Ausztriában csak új — családást fognak felidézni.

*
A bolgár-román konfliktus áll még mindig a külpolitikai események előterében. Persze a kép úgy változott, akárcsak egy kaliedoszkóp. Voltak napok, a mikor azt lehetett hinni, hogy a háboru már kitörőben van. Az első percztől fogva azonban Mihailcanu bukaresti gimnáziumi igazgatónak a meggyilkoltatását a legfanatikusabb román izgatók sem tekintették *casus bellinek*, már csak azért sem, mert a legsovénabb román izgató is tudja, hogy Bolgáriával folytatandó háboruságban nem kecsesgeti Romániát biztos habér. A vizálynak legujabb mozzanatai igazolják az állítás helyességét. Ma már Románia az, a mely az egész vonalon leszerel. Az ügynek elsimitása persze nem jelenti még azt, hogy Románia és Bulgária ezentul jó szomszédok lesznek, sőt előrelátható, hogy egy esztendő leforgása alatt a két állam tényleg fegyveresen fog egymással szemben állani. Akkorára meg lesz az igazi *casus belli*, a macedóniai forradalom alakjában, a melyet Sarajoffék a legügyesebben készítenek elő. Ezt igen jól tudják Szófiában és Bukarestben egyaránt.

És ezért mutatkozik most mind a két fél részéről az erős hajlandóság a békés elintézésre. Egy esztendő alatt pénzt is lehet szerezni, a katonai intézkedéseket is ki lehet egészíteni és mivel egyszer mégis csak el kell dönteni, ki legyen az ur a Balkánon és kinek jusson az a koncz, a melyet a padisa birodalmának testéből föltétlenül kivágnak, csakis Bulgária és Románia szállhatnak szembe egymással, mert mind a kétőt egyformán bántja a nagyvási hóbort. Hogy Európa beleavatkozik-e majd annak idején az élethalál-harczba, az attól függ, hogy a politikai konstelláció a népek szabadságvágyának, avagy inkább a hasznosság elvének fog-e kedvezni.

*
A dél-afrikai háborunak az utolsó fólvonásához érkeztünk el. Lefolyása a hőstragédiákra emlékeztet. Felistenei elvérezték, hősei elbuktak. De az eszme, az élni fog. A humanizmus ürügye alatt világhódító Anglia a szabadság eszményét nem élhette meg. Dél-Afrikában ott lenghet az angol lobogó, Roberts lord kibocsáthatja hangzatos proklamációját. Krüger és annyi társa neve tul fogja élni az övét.

Diplomata.

Budapest, szept. 16.

Politikai mozgalmak. Sopronvármegyében is megkezdődtek a politikai mozgalmak. Kasics Péter ott radikális demokrata pártot akar teremteni. Magában Sopronban vannak hívei s meglehet, hogy Kasics föl is fog ott lépni. A vármegyében nincs talaja Kasics politikájának. A magyar községekben nem is kísérel meg semmit, csupán a németeket bolondítja. A határszélhez közel fekvő községek sokat szívtak magokba az idegen szociáliz-

musból, ezek között elvéte akadnak hívei a radikálizmusnak is. A hirdett gyűlések azonban itt sem sikerültek. — Igy tehát Kasics politikájától nyugodt lehet Sopronváros és megye.

Csanádmegyében javában folynak a képviselőjelölések. Folynak a paktumtárgyalások, mint a legtöbb megyében. Makón Justh Gyula meg akar maradni, volt ellenjelöltje, Návay Lajos főjegyző, a ki agrárius, a nagylaki kerületben keres választókat Kristóffy József ellen, a ki orthodox liberális. De lehet, hogy Nagylakon függetlenségi jelölt is lesz. Battonyán Babó Lajosnak erős ellenjelöltje lesz Bartha István személyében, a kinek pártja erősebb, mint 1896-ban. Ebben a kerületben már megegyeztek a „liberálisok“, hogy viribus unitis fognak szavazni.

A biztosítási hivatal szervezése. Az új biztosítási törvényjavaslat 40—54. §§-ai értelmében, a Magyarországon működő biztosítási vállalatoknak állami ellenőrzésére, Budapesten állami felügyeleti hivatalt állítanak. Tekintettel arra, hogy ezen állami biztosítási hivatal rendkívül messzemenő és fontos hatáskörrel lesz felruházva, — mely a többek között mintegy 150 millióra menő vagyont kezel és ellenőriz, — s felelősségi és ítélkezési forum is lesz, ezen hivatal vezetőjének alkalmas megválasztása rendkívül gondot adott az érdekeit igazságügyi, pénzügyi és kereskedelmi minisztereknek. A fontos állásra máris csoportosan ajánlkoztak jelöltek, a kiknek a személyében azonban a kormány aligha találta meg az óhajtott garanciákat. Most végre, — mint egy szavahihető biztosítási szaklap jelenti — oly értelmű megállapodás jött létre, hogy az állami biztosítási hivatal főnökévé madarasi Beck Hugó kir. kuriai bírót fogják kinevezni, államtitkári ranggal.

Ki lesz a győztes.

Ma-holnap talán nagy győzelmet fog ülni a vegetáriánusok kisdud csapata a husevők fölött, még pedig a „növényevők“ az az osztálya, a mely megelégszik azzal, hogy buzaszemekből táplálkozik, mert könnyen megeshetik, hogy a tüzelőanyagok drágulása csaknem lehetetlenné fogja

tenni a háztartásoknak a főzést, különösen pedig a dráguló husból főzendő ételek előállítását. Ujjonganak is a vegetáriánusok és a „Pomona“ nevű „növényételeket“ föltápláló vendéglő nagy ünnepe rendezésétől sem fog visszariadni, a mikor a kegyetlen husevők, ugynevezett „carnivorok“ megadják magokata szelídelekkü vegetáriánusoknak.

Mert tudni kell, hogy a szénbányák nagy urai fölemelik a kőszén árát s a budapesti mészárosok most lefolyt közgyűlésükön is elhatározták a hus árának fölemelését.

A községre nézve az illetékes urak már megmondták, hogy miért emelik az árakat. Azt állítják, hogy a munkások „szertelen“ követelése s a nagy szükségletek teszik ezt kikerülhetetlenné. A milliomos szénbányatulajdonosok humanizmus nem ismernek; összeülnek, elmesélik, hogy koldulni csak nem mehetnek, tehát — drágább lesz a kőszén.

A mi mészárosaink is találtak okokat a drágításra. Azt adják elő, hogy iparuk pang, a közterhek nagyok, az üzleti viszonyok, a munkások követelése katasztrófával fenyegetik őket — tehát igazán „vérző szívvel“ bár, de kénytelenek a husárakat fölemelni.

A „szomorú“ helyzetben élő „szegény“ mészárosoknak azonban nincsen igazuk. Akadnak közöttük, egyes tönkrement egzisztenciák, de a nagy többség jó, sőt nagyon jó viszonyok között él, akárcsak a kőszénbányák — kisebb kiadásban. A drága üzleti és munkaviszonyok sem illenek a panaszkodókhoz, a kik többnyire igen szerény boltoskákban, igen szerény bér mellett mérik a drága húst.

A vám és fogyasztási adó határozottan magas, de mi az a hus árához képest. A vám és fogyasztási adó nélkül vett elsőrendű vágómarha métermázsája 34—36 forint. Kimérve pedig kilogrammonként 2 forinttól 85 krajczárig ugrik a hus ára, csak a véres nyakahus 55 krajczár. Ki rakja zsebre az élő állat vételára és a kimért állatelladási ár közötti különbözetet? Az állam, a főváros, a nagymészáros és a kismészáros. Az első három faktor 60—70 százalékot, az utolsó a nyereség többi részét. Hát ez nem olyan kétségbeesztő állapot, hogy a hus árát fölemeljék. Nincs is ok arra. Ha a fölemelés ódiáját a fő-

főlemletes istenek között a legrettenetesebb, apjuk, az üvöltő Rudra, ki az Indra által támasztott viharoknak elején vonul és arról gondoskodik, hogy jótékony esőt nyerjen a föld, melyet a rossz szellemek visszatartani törekednek.

Indra, az indusok részéről mint fő-isten kiváló tiszteletben részesült, mert mint mondák, csak ő viseltek szeretettel az emberek iránt, ő segít minden bajban s távol tartja az emberektől a szerencsétlenséget és bajt, melyet a sötétség fejedelmei támasztanak. Az ő bőkezűsége adja a marhát, lovat, szekeret, gyermeket, egészséget, hosszú életet, s az elenség fölötti győzelmet. Az áldozat és ima által megnyert Indra mennykövével megjelenik az ellenség fölött s villámaival sújtja mindazokat, kik népét háborgatni merik; ő a csaták győzedelmes Istene; ő egyszersmind azon hős, ki a Dasa és Arya minden ellenségét gyűlöli és letiporja.

Indra mellett tisztelték a Hajnalt, Ushaz a nap és ég leányát; továbbá a napistent Surya, kinek sze-

kerét hét ló huzza és ki majd mint nemző Savytry, tápláló Puschan, majd pedig mint Mithra, azaz a fényes napnak istene szerepel; helyette a földön a tűz-isten Agni, ki, mint közvetítő isten és ember között, szép tiszteletnek örvend.

Indrán kívül mint hatalmas istenség szerepel Varuna, az égboltozat istene, kiről nem lehet tudni vajjon fölötté állott-e Indrának vagy csak egyenrangúnak tartott. Ő mint király a mindenséget uralja s az életnek, nemkülönben a halálnak ura; ő teremtette a világot és megalkotta a törvényeket, melyeknek nemcsak az emberek, hanem az istenek is engedelmeskedni tartoznak; ő szabta meg a csillagok pályafutását s ő ruházta föl a teremtő lényeket tulajdonságaikkal. Országa a mennyország, a tenger, az ég, mely a napot elhomályosítja; ő mindentudó, ő a szívek és vesék vizsgálója, előtte nem lehet eltitkolni semmit, mert behatol a legtítkosabb redőkbe s ismer minden bünt és vétet. Nappal a napnak fényugáraival, éjjel pedig a

csillagok szende fényével tart szemlét a földi lakók fölött s felügyel arra, hogy a jog fentartassék, a jogtalanság megtoroltassék. Ő az emberek erkölcsisége fölött is őrködött és betegséggel és halállal sújtotta a bűnösöket, irgalmat gyakorolt a bűnbánóval, vigaszt nyújtott a szenvedőnek és bánkódónak. Ugy látszik, hogy erről az istenségről a népek tiszta fogalma nem volt, mert kultuszában leginkább a jó szellemeket részesíti.

Ez istenek mellett szerepel a halál istene, a Yama; a hová ő betér, ott halál áll be; lakása Vastaranin tul van, a hol a gonoszok pokoli kínokat szenvednek és ítéltetnek. Különben Yama és Manu első embereknek mondatnak s az utóbbit tartotta az indus az emberiség ősatyjának, míg az elsőhöz a lélek halhatatlanságának fogalmát kötötte, mert, mint mondá, Yama halálával mutatta meg az ősvényt, melyen a tulvilágba vándorolni kell. Mint a fény fia, a mennyei birodalmat uralja, a hová a jók haláluk után jutnak.

Az istentisztelet véres és vér nélküli áldozatokban nyilvánult. Volt ugyan az isteneknek bizonyos Amrita italuk, melytől halhatatlanok lettek, de azért mégis csak éheztek és szomjaztak, épp ezért volt szükségük ételre és italra, vagyis az emberek által nyújtott áldozatokra.

Különösen kedves volt az istenek előtt a Soma-ital, melyet papok az Asclepias-acida nevű hegyi növény nedvéből készítettek és 21 tehénnel tejével elegyítették; ize kellemes savanykás. Az áldozatokat rendszeren a családtyák és törzsfőnökök mutatták be, még pedig vagy a szabadban vagy a családi tűzhelyen. Nagyobb ünnepek alkalmával költők és bölcsök, Rishi, Kavi, szerepeltek mint áldozatbemutatók, kik aztán később rejtelmes szertartásaikkal a népet meghódították és a papi kasztot megalapították.

Ez volt az indusok ősrégi vallása. Századok multával helyébe lépett a brahmanizmus, a mely különösen a Ganges vidékén terjedt el.

városra akarják háritani, abban igazuk van.

A főváros hatósága a bűnös abban, hogy az állapotok ennyire fajultak, a mézsáros urak vakmerősége ennyire megnövekedett. Hét évvel ezelőtt a törvényhatóság kimondotta, hogy a hus árának aránylagos egyensúlyban tartása végett radikális eszközökkel lép föl a mézsárosokkal szemben. Utasította is a tanácsot, hogy a megrendszabályozás módjairól gondoskodják. A tanács azonban hét év alatt nem jutott ahhoz, hogy az utasításnak eleget tegyen. Pedig van a kezében két javaslat is, a melyek alkalmasak arra, hogy a mézsáros urak telhetetlenkedő kedvének szárnyát szegjék. Miért nem tárgyalta, miért nem léptette életbe a két javaslatot? Fél talán, hogy elveszti a mézsáros-városatyák szavazatát. Hát a félelem megtermette a vad hajtásokat. A mézsárosok nem félnek, még följebb rugtatják a husárakat. A tanács most már példát is vehetne tőlük, elsajátíthatna a vakmerőségükből egy kis bátorságot és életbe léptethetné a rég heverő javaslatokat: a *hatósági mézsárszék* és a *vidéki hus behozatalát*. Ettől a kettőtől talán lecsillapodnék a mézsáros urak harcias kedve. Az egészséges, radikális verseny mellett azután tanácskozhatnának, hogy föl, vagy le emeltessék a hus ára.

Petőfi-relikviák.

Gyűjtötte és írta: **Kéry Gyula.**

(Vége.) (7)

Petrovicsné egy hétig volt beteg. Mikor már nagyon rosszul érezte magát, kívánságára elhívták hozzá Székács Józsefet, a lutheránus papot, a ki Urvacsorát adott neki.

A pap távozása után kérve kérte környezetét:

— Hivjátok el az én drága Sándor fiamat, még egyszer látni akarom . . .

De utolsó kívánságát nem teljesíthették, mivelhogy éppen aznap volt Buda ostroma s Petőfit sehoh sem lehetett találni.

Mikor a győzelmes sereg Buda várába bevonult, Petrovicsné már halott volt.

A gyászhiert Kissnének kellett tudatni a Petőfi-fiukkal. Anyja melléje adta udvarosukat s meghagyta nekik, hogy menjenek le jó messze a Dunaparton s szemben a Gellérthegyvel, keljenek át a csónakon a Dunán.

Mikor a Gellérthegy aljára értek, az ott járó-kelő tisztak csodálkozva kérdezték a kis leányt, hogy mit keres ezen a vidéken?

— Tessék megmondani — szölt Zsófi a tisztékhez, — hogy Petőfi Sándor bácsi hol van?

— És miért keresi a Petőfi Sándor bácsit?

— Mert meghalt a mamája . . .

Az egyik tiszt rögtön kezénél fogta a leányt s Petőfihez érve így szölt:

— Sándor, rossz hírt hoz ez a kis leány!

Petőfi elsápadt, magához ölelte a kis leányt s biztatta, hogy mondja csak bátran: mi történt?

— Sándor bácsi ne tessék megijedni, mert a mama meghalt . . .

Petőfi, ki egyik kezében kivont kardját tartotta, e szavak hallatára a földre dobta kardját s összekulcsolt kézzel járt-kelt ide-oda:

— Jaj, jaj — sóhajtott nagy

fájdalmában — oda vagyok! Nincs anyám! Meghalt!

Tisztársai igyekeztek megvigasztalni s hízatták Petőfit, hogy hagyjon ott mindent s menjen azonnal anyja holttestéhez.

Szomoruan, könyező szemmel lépte át a költő Reveszék háza küszöbét. Anyja, a legjobban szeretett anyja ekkor már kiterítve feküdt legszebb ruhájában s kedvelt fejkötőjében.

Petőfi, fájdalmában megdőbvenve, csak nagy nehezen tudta elfojtani véghetetlen keserves hangos kitörését. Fájdalma csak akkor tört ki, mikor a halottas-szobába lépett.

Hangos zokogással borult anyja kihült tetemére, átölelte s ülőhelyzetbe emelve föl a holttestet, görcsös zokogással kiáltotta:

— Anyám, édes jó anyám, csak még egyszer tekintés reám! Most már nincs senkim, senkim!

Majd visszaeresztette a holttestet, letérdelt a koporsó mellé és imádkozott.

Egyszerre ollót kért, odament anyjához s levágott hajából és ruhájából.

Mikor később magához tért s Reveszék től elbucszott, arra kérte őket, hogy az ő költségén temessék el anyját tisztességgel, de ne parádával, a sírkőre pedig ne irassák föl se atyjának se anyjának a nevét, mert a német kikerestetné s még halóporukat is kihányatná a földből.

Reveszéknek ez volt utolsó találkozásuk Petőfivel.

Váczott.

A váczy Sas-uteza 1-ső szám kis földszintes házában lakik Petőfi István özvegye, egykor meghitt barátnője Szendrey Juliának.

A két nő Petőfi István esküvőjén találkozik egymással először. Talán az előre sejtett közös sors okozza, hogy már az első találkozásnál bizalmas barátság támad közöttük.

E bizalmas barátság kapcsán Szendrey Julia néhány rendkívül érdekes kijelentést tesz, a melyek e nyughatatlan, ideges asszony belső világa kutatóinak ismét több talányt adnak, mint fölvilágosítást.

Petőfi István özvegye, a ki most 59 éves, beszélte nekem az alábbiakat: Egy alkalommal, éppen akkor, mikor a hatvanas években ország-szerte terjedt el a vakhir, hogy Petőfi él, együtt ültek Szendrey Juliával a kertben. Beszélgetés közben Petőfi Istvánné kérte Juliát:

— Ugyan Juliskám, mi is volt az ok, hogy másodszer is férjhez mentél? Hiszen, lám, mégsem egészen bizonyos, hogy ő meghalt. Hátha váratlanul hazajön?

Szendrey Julia e kérdésre a következőket válaszolta:

— Én bizonyos vagyok abban, hogy Sándor meghalt. Ha azonban csoda történne s mégis visszajönné, akkor csak két eset állhat elő. Ha beszélhetnék vele, tudom, hogy megbocsát, mert ő megértene azt: miért mentem férjhez másodszer. De ha nem engedne szóhoz jutni s nem mondhatnám meg neki az okot, akkor tudom, hogy — megölne.

Majd elmondta, hogy mikor férje halála hírére atyja házához visszatért, a pokol kínjait kellett elszenvednie. Atyja folyvást szemrehányásokat tett neki, aztán eléje dobott egy százaz bankót:

— Itt van, szerencsétlen leányom, — mondta izgatott hangon — eredj és keresd vele az uradat . . .

Egy más alkalommal Petőfi

Istvánnának, ismét férjéről beszélgetve, ezeket mondta:

— Ne gondold ám, hogy mi oly boldogok voltunk, mint azt Sándor költeményeiben írta . . . Sándor hirtelen és lobbanékony természetű volt, én nyughatatlan és ideges . . .

Aztán elmondta, hogy ő unatkozott Koltón s váltig biztatta Petőfit: menjen már Pestre. Tudta, hogy ott „egész udvara” lesz és sokat fog szórakozni.

Amézhetekben Petőfi valamiért megneheztelt reá. Ő akkor elkeseredésében kiült a kastély egyik magas ablakára s eltökélt szándéka volt, hogy levelet magát onnan, ha Petőfi nem békíti ki. Már-már végre akarta hajtani tettét, mikor Petőfi hirtelen a szobába lép, s meglátva őt, a mint himbálózva kihajlik az ablakon, oda rohan:

— Juliska, az Istenért! — kiáltja Petőfi, görcsösen átkarolva őt — ne tréfálgj . . . Gyere, ne haragudjunk egymásra! . . .

És megcsókolva egymást, kibékültek . . .

Petőfi Istvánné két levelet adott át nekem megőrzés végett. Mindkettőt Petőfi István írta neki abban az időben, a mikor kezéért küzdött s már-már azon a ponton volt, hogy öngyilkos lesz, ha nem veheti feleségül Gaylhoffer Antóniát, kinek jómódu szülei tudvalevően évek hosszu során át ellenezték a házasságot.

A leveleknek az ad értéket, hogy Petőfi István mindkettőben hivatkozik bátyja és Szendrey Julia viszonyára, s az utóbbinak hozzá intézett vigasztaló szavait szóról-szóra közli.

Az egyik levélben Petőfi István a többek közt ezeket írja Gaylhoffer Antóniának:

„Pesten létemkor elbeszéltem ángyomnak sorsunkat, ki igen forró részvéttel hallgatta végig szerelmemet s szerelmem-okozta fájdalommat s szülőid ellenséges indulatját s midőn mondtam, hogy alig egyesülhetünk szülőid engedelmevel s ha megünnök, alig kísérend bennünket szüleink áldása; szörül-szóra ezeket mondta szegény ángyom:

Én is szülőim áldása kísérete nélkül mentem azal, kit szerettem, s mégis boldog voltam mindaddig, míg ő élt s ha úgy történnék vételek is, majd megtanítom nődet szülői bánatmaid megbocsátani és boldognak érezni magát az új pályán s magát vigasztalni tudni minden viszontagságok közepett.

Ezek voltak — jegyzi meg Petőfi István — ángyom szavai s hidd el édes lelkem, hogy ángyomban egy jó testvért bírsz már is.

Másik levélben panaszkodik, hogy Antónia nem válaszol leveleire.

„Én — írja Petőfi — rab voltam (a szabadságharez után tudvalevőleg a teresienstadli fogházba hurczolták), ajtóm előtt, hol másodmagammal voltam, ő állott s ha kimentem, nyomba kísért az ő s én mégis tudtam másodot keresni, ángyomnak, ki egyedüli támaszom volt nyomoromban, néha egy-egy sort írni. Tudom helyzetedet, kedvesem, de semmi sem menthet föl a nemirás bűnvádjá alól; egy szót, egy kis szótkát setétben, éjszaka, ironnal a párnán is irhatnál, szóval van mód környezetet nem megcsalni, (mert ezt a szót ily esetben, tiszta szerelem ügyében istenkáromlásnak tartom) hanem méltatlan eljárásokat kijátszani. Nem vétkezik az, ki az igazság és jognélküli erőszakoskodást megcsalja.

És itt szegény ángyom jut eszembe kinek Pestre érkeztemkor csaknem első kérdése volt:

— Hogy vagy Te s hogy áll szerelmed ügye?

Én mély fájdalommal megvaltottam, hogy három hó óta semmit sem tudok felőled s ő méltó bosszúkodással felelt:

— *Már megengedj, édes Pistám, de a te Tónikád csakugyan (bocsáss meg, hogy úgy irom ide, a mint mondta ángyom) gyáva kis leány, mert én sem tartoztam a legbátrabb leányok közé, de, dacára minden szülői zsarnokoskodásnak, mégis irtam Sándornak.*

Majd így folytatja levelét Petőfi István:

„Ne haragudj, édes Tónikám, ángyomra, hogy ily meztelen kimondta véleményét, mert ő azért téged szeret s ha van jóakarónk, úgy ő az. Nálad voltam s még csak tiszteletét és neked küldött csókját sem tudtam átadni! Fogadd el most, édesem; Pistitól (Gaylhoffer Antónia fivére) kérdeztem, hova lett ángyom képe az ebédlőből s azt mondta, hogy ágyad fölött tartod. Köszönet neked e megbecsülésért, adja Isten, hogy bebizonyítsa, mennyire megérdemlette azt; adja Isten, hogy te légy az nekem mindenben, a mi ő bátyámnak volt.”

Most veszem észre, hogy felolvasásom jóval tullepte már azt a hártárt, melyet elem szabtak. Pedig ez a kosárcára való adat és relikvia, melyekről itt szó volt, csak jelentéktelen része annak a nagy halomnak, mely még szertesét hever az országban s a melynek összegyűjtését legszentebb kötelességünknek kell ismernünk.

Én is megyek és folytatom a kutatást, a gyűjtést s boldog leszek egykoron, ha a logparányibb részben is hozzájárulhattam a nemzet kegyeletéhez.

Ezzel tartozunk a nagy Petőfi emlékezetének, mert soha költő egy nemzet lelkét, szellemét, erkölcsi tartalmát, országalapító titkát oly biztosan, tisztán, lelkesen és oly rajongó ihlettel ki nem fejezte, mint a magyarét Petőfi, a kinek nincsen jele, mert fejfája a Táttra, nincsen sírja, mert sírja egész Magyarország.

Az egyetem új éve.

A m. kir. tudományegyetemen tegnap volt az új egyetemi esztendő alkalmából az új rektornak ünnepies beigtatása. A beigtatást délelőtt 10 órakor az egyetemi templomban „Veni Sancte” előzte meg. A tudományegyetem zászlódiszt öltött. Az Egyetemi Kör vezetősége a zászlóval négyes fogaton érkezett a templom elé. Nyomukban az egyetem négy karának tanárai jöttek. Az ifjuság színültig töltötte meg a templomnak hatalmas hajóját. Legelő a tanári kar foglalt helyet. A misét *Várossy Gyula* dr. prelátus mondotta papi segédlettel, mire aztán estületileg a tudományegyetem dísztermébe vonultak.

Az egyetemi tanács tagjai, az egyetemi tanárok és polgárok, *Wlassics Gyula* miniszter képviselőjében pedig *Molnár Viktor* dr. miniszteri tanácsos jelent meg.

Az erkélyen az egyetemi zászló lengett, s a terem jobboldalán, piros bársony-vánkoson a magyar korona, az alma és a jogar jelképei feküdtek. Kevéssel 11 óra előtt megjött az Egyetemi Kör veretősége, élén a kör zászlójával; 11 órakor bevonult

az egyetemi tanács. — Eljen a rektor! Eljen Thewrewk! — hangzott, a mikor a lelépő rektor elfoglalta helyét, hogy beszámoljon a lefolyt tanév eseményeiről. Kegyelettel emlékezett meg a tanári kar halottairól: *Mihalovicsról* és *Schwarz Gyuláról*; megemlékezett az új központi épület elkészültéről.

Hálával adózik *Wlassics* miniszternek az új központi épület befejezéséért s a tanári illetmények rendezéséért. Beszéde végén sajnálkozással emlékezik meg a radikális pártnak az egyetemi szabályokkal történt összetűzéséről.

Eljenztek, a mikor rektori jelvényét átadta *Rapaics* Rajmondnak, az új rektornak, áldásos működést kívánva neki. Erre a dékánok is átadták jelvényeiket utódainak.

Az új rektor beszédéből közöljük a következőket:

— Mielőtt — ugymond — tulajdonképpeni székfoglalóm előadásához kezdenék, egy alkalmi kötelességnek kívánok előzően eleget tenni. Lehetetlen ugyanis legalább fohász-szerűleg meg nem emlékezni arról az örökké emlékezetes, korszakot alkotó nagy eseményről, melynek kilencszázados évfordulójával küszöbön álló tanévünk összeesik, értem a kereszténység és királyság megalapítását Magyarországon. Ennek a messze kimagasló világtörténelmi eseménynek emléke előtt a tudomány sem mehet el hidegen, hanem hálás hódolattal kell meghajtania a lobogóját most és mindaddig, a míg Kárpátoktól Adriáig és a négy folyam mentén hirdetni fogják igéit a késő unokák.

Ezután áttért székfoglaló beszédjének tulajdonképpeni tárgyára:

Nem tagadhatni ugymond, hogy az ugynevezett pozitivizmus és a vele társult tapasztalati tudományok mechanisztikus irányzatának hatása alatt valamint a közgondolkodás, ugy a tudomány is napjainkban kiválóan realizisztikus irányzatban mozog. Az érzék felettiek tudománya, a metafizika, mely valamikor a tudományok királynéja volt, nagyrészt hitelét veszítette. Örökébe más hatalom lépett: a finomabb vagy erősebb árnyalatu empirizmus, mely csak a tapasztalatot fogadja el valódi ismeretforrásul.

Beszéde végén abbeli reményét fejezi ki, hogy a tapasztalati tudományok preponderanciája s a nyomában járó empirisztico-szeptikus irányzat csak átmeneti szellemáramlat, s el fog jönni az idő, midőn a helyes metafizika régi jogait és jelentőségét visszavárja.

Az új rektort beszéde végéig hosszasán és lelkesen eljenztek.

Végül még *Brezzag* Béla hit-tudományi dékán intézett buzdító beszédet az ifjúsághoz.

TÁVIRATOK.

Nagyvárad, szept. 16. A jogakadémián ma volt a *Veni Sancte Schlauch* biboros, *Ritook* táblai elnök és előkelő közönség jelenlétében. *Bozóky* Alajos igazgató megnyitó beszédében hangsúlyozta, hogy az ifjúságot nemcsak rideg tudósokká képezni, de lelkeket és szívüket is nevelni a tanárok feladata. Ez alkalommal leleplezték *Wlassics* Gyula közoktatásügyi miniszter arczképét is, kiről szintén *Bozóky* igazgató mondott lelkes beszédet, a miniszter kiváló államférfini tulajdonságait méltatva. Végül *Némethy* Gyula magántanár egy értekezést olvasott fel.

Nagy-Szeben, szept. 16. A „*Telegraphul Roman*“ közli *Metianu* metropolita levelét, a melylyel a görög-keleti egyházi kongresszust október 14-ére Nagy-Szebenben egybehívja.

Belgrád, szept. 16. A „*Male Novine*“, az előbbi kormány felhivatalos közlönye, beszüntette megjelenését.

Róma, szept. 16. Az abruzzói herceg ma ideérkezett; a miniszterek, a hatóságok fejei és egyetek küldöttségei fogadták és óriási néptömeg lelkesült ovációkban részesítette. A herceg a Pantheonba ment, hogy koszorút tegyen *Umberto* király sírjára.

München, szept. 16. *Henrik* hesseni herceg ma délelőtt meghalt.

Róma, szept. 16. A *Nuova Antologia* *Sonnino* cikkét közli „*Quid agendum?*“ címmel, melyben a kormányt az ország érdekében készítsen elő a parlament pártok és csoportok közt, hogy azokat a reformokat közigazgatási, szociális és pénzügyi téren, a melyeket mindnyájan szükségeseznek elismernek, tanulmányozzák és végrehajtsák. A monarchikus képviselői kormány helyzetét Olaszországban megbeszélve *Sonnino* azt mondja: A nagy alkotmányos pártok a szélső pártok erőfeszítéseivel és a Vatikán engesztelhetetlen politikai ellenségeskedésével szemben nem szabad feloszlania két különbözőleg szervezett részre, melyek egymást felváltják a hatalmon, mert a két csoport mind-egyike áldozatul esnék a legközelebb álló szélső pártoknak, vagyis a baloldal a felforgatóknak, a jobboldal a klerikálisoknak. Végül *Sonnino* felhívja a parlamentet, hogy a reformokra törekedjék, a helyett, hogy minisztériumokat buktat és ismét fölemel.

Kopenhága, szept. 15. Az itteni gépgyár előtt, a melynek munkásai sztrájkolnak, tegnap este nagy tömeg gyűlt egybe, hogy a sztrájk daczára dolgozó munkásokat megvárja. Egy részeg ember letartóztatása következtében a tömeg fenyegető állást foglalt a rendőrség ellen és kövekkel dobálta. Három rendőr súlyosan megsebesült. Mintán erősítés érkezett, hat embert letartóztattak.

A jaslói hadgyakorlatok vége.

Jasló, szept. 16.

Ő felsége jelenlétében ma délelőtt volt a lefolyt hadgyakorlatok megbeszélése a hadgyakorlati sátorban a vezérkar főnöke részéről. A hadgyakorlat fővezetőségének hadműveleti osztályában készült számos kromolitografikus helyvázlat kapcsán a vezérkar főnöke 3 órai fejtegetésben a lefolyt záróhadgyakorlatoknak rendkívül érdekes és tanulságos összefoglalását adta elő és megbeszélését a szavakkal végezte: „Ha sikerült a gyakorlatok alatt, melyek a csapatoktól a harc-képességeknek nagy fokát és minden résztvevőtől kemény munkát igényeltek, ő felsége legfelsőbb megelégedését kiérdemelni, ugy ez a legnagyobb jutalom, melyet a közös munkában megszerezni törekedtünk“. Ő felsége és az összes jelenlevők erre felállottak és ő felsége az egybegyűltekhöz a következő beszédet intézte:

Örömmel és megelégedéssel kell kifejeznem az idej hadgyakorlatok heresztülvitele felett; ugy a hadsereg s a hadtestek, valamint az összes többi parancsnokok vezetésével

nagyon meg voltam elégedve. A csapatok mind nagy kitartással tettek tanúságot és az erős követelményeknek megfelelték, a sok fáradságot derekasan kiállták. Az ütközetek végrehajtása, a vezetés nyugodtsága és korrektsége nagyon kielégített. Ezért mindenekelőtt régi barátomnak és sok éven át hű munkatársamnak, *Beck* tábornagnak legmelegebb köszönetemet fejezem ki azért a fáradhatatlan odaadásért, melylyel a hadgyakorlatokat előkészítette és vezette, épp ugy a hadgyakorlatban részt vett hadtestek parancsnokainak meleg elismerésemet fejezem ki csapataik kitűnő állapotáért, mert látom, hogy mindenütt buzgón és odaadással dolgoztak, továbbá a döntőöknek, a vezérkarhoz, különösen pedig a hadgyakorlatok fővezetőségeihez tartozó uraknak, a kik éjjel-nappal szokott fáradhatatlansággal és buzgalommal végezték dolgukat. Még egyszer összefoglalom teljes köszönetemet és megelégedésemet a fölött, a mit itt láttam.

Ő felsége kezét nyújtott *Beck* báró tábornagnak, mire *Rajner* főherceg a következő beszédet intézte ő felségéhez:

A legalázatosabban köszönetet mondok felségednek az itt jelenlevő összes tábornokok és tiszték nevében azokért a legkegyelmesebb szavakért, melyeket felséged hozzánk intézni méltóztatott. A legfelsőbb megelégedés büszkeséggel és a legbensőbb örömmel tölt el bennünket és újabb buzdításul fog szolgálni arra, hogy a felséged által legkegyelmesebben reánk bízott csapatok hadszerű kiképzésén odaadással tovább dolgozzunk. Egy legalázatosabban kérelmet batorodom felséged elé terjeszteni: Röviddel ezelőtt felséged nagy birodalma népeinek örömmel fogadott alkalmánlyit, hogy 70-dik születésnapja alkalmából a felséged fenkölt személye iránti határtalan szeretetnek és ragaszkodásnak örömteljes kifejezést adjanak. Ausztria Magyarországgal egész fegyveres ereje, képviselve az itt jelenlevő tábornokok és többi tiszték által, megragadja a mai alkalmat, hogy felségednek még hódolattal azt kívánja, hogy Isten még számos éven át ugyanebben a szellem és testi frissességben tartsa meg népei boldogságára és híven odaadó hadserege javára. Engedje meg felséged, hogy a fegyveres erőnek itt jelenlevő képviselői velem együtt kiálták: Isten tartsa, Isten óvja legkegyelmesebb császárukat és királyunkat és legfőbb hadurunkat.

A jelenlevők háromszoros lelkesült „hoch“ kiáltásokban törtek ki.

Ő felsége erre mélyen megindulva köszönetet mondott a főhercegnek, kortársának és hozzá tette, hogy háláérzetének nem adhat jobban kifejezést, mint az általa kibocsátott hadseregparancsban, melyet most ő felsége maga felolvasott.

A mai ebédre hivatalosak voltak mindazok, a kik a megbeszélésnél jelen voltak. Ottó, *Ferdinand* Károly, *Ferenc* Szalvátor és *Rajner* főhercegek, *György* bajor herceg és a tábornokok a nagy hadgyakorlati sátorban, a többi vendégek egy kisebb sátorban foglaltak helyet.

Háboru Kinában.

Pétervár, szept. 16.

A vezérkarhoz a következő jelentések érkeztek: E hó 7-én *Krgishanovski* tábornok lovassága elfoglalta *Omoso* várost (*Niuguta* és *Girin* közt) jelentélen csatározások után, vesztesség nélkül; négy ágyut foglalt el. *Omosot* jelenleg a 14-ik kelet-szibériai vadász-erred tartja megszállva. 200 pud lőport, töltényeket és ócska fegyvereket találtak. 8-án *Niugutából* gyalogságot

és lovasságot, valamint tüzérséget is küldtek *Omosoba*. A *mandsuri* vasutak kezünkben vannak. *Rennencamp* tábornok 6-ikán lovassággal *Zizikarból* dél felé vonult. *Orlow* tábornok kozákokkal és gyalogsággal ugyanabban az irányban támogatására ment és 9-dikén *Zanguadniba* érkezett, mely két napi menet távolságra van *Zizikartól*. A *zizikari* helyőrség gyalogságból és tüzérségből áll a *kinaiak*tól elvett ágyukkal. A kormányzó elfogadja *Oroszország* összes feltételeit. Az élelmiszert *Zizikarban* veszik, a lakosság inkább veszi el az orosz papírpénzt, mint a *kinait*. Mindenütt jó egyetértés uralkodik. A mongolok engedelmet kértek *Orlow* tábornoktól, hogy *Kailan* mögé vonulhassanak vissza, a mit megengedtek nekik. A *marhákban* uralkodó hiány miatt pénzért nem adják el a *marhákat*, hanem az adott pénz helyett *marhákban* akarják fizetni. A szükséglet fedezésére 130 vágómarhát és vagy 20 lovat fogadtak el fizetés helyett. A gárdaüteget *Sungariuból* *Kharbinba* viszik és *Girin* ellen irányítják.

Pétervár, szept. 16.

A *Rossija* című lapnak jelentik *Port-Arthurból*, hogy ott e hó 14-én a „*Moskva*“ hajón megérkezett *Jayme* bourbon herceg, hogy *Alekszejev* altengernagy törzskarához csatlakozzék.

Washington, szept. 16.

Jó forrásból eredő hír szerint az Egyesült-Államok válasza a *Peking* kiűritése tárgyában tett orosz javaslatra nem jelenti ki azt, hogy az amerikai csapatok *Oroszország* visszavonulása után azonnal kiűritik a várost. A helyzet megítélését a külügyi hivatal egyszerűen *Chaffera* ruhazza át, a ki a többi parancsnokkal megbeszélne a visszavonulás részleteit.

Háboru Dél-Afrikában.

Blomfontein, szept. 16.

Macdonald e hó 13-án *Vynburg* és a *Wett* folyó közt elfogott egy 7-800 főből álló búr sereget három ágyuval; zsákmányul ejtett 32 kocsit, 270 igásmarhát, 65.000 töltényt és nagy mennyiségű készletet. A búrok három más kocsit felgyújtottak, hogy megakadályozzák elvételüket.

Liszaon, szept. 16.

A portugál kormány *Mosambique* kormányzójához táviratot intézett, a melylyel megengedi, hogy *Krüger* elnök *Lourenco-Marquezból* *Európába* utazzék. A kormányzónak azonban meg kell győződnie arról, hogy *Krüger* betartja ezt az utitervet és meg kell tennie minden óvintézkedést, hogy *Krüger* hajórászállításáig biztosítva legyen biztonsága és hogy tisztelettel bánjanak vele.

Ladybank, (Skócia) szept. 16.

A liberális egyesületben *Asquith* a liberális párt vezérei többségének nevében beszélt és kijelentette, hogy a dél-afrikai köztársaságok anekszioja visszavonhatatlan. Véglegesen be kell és be fogják kebelezni a birodalomba. A háboru fölnyitotta *Anglia* szeméit arra nézve, hogy mily veszedelemben volt, hogy *Dél-Afrikát* elveszítse.

A kereskedelmi kongresszus.

— A „Magyarság“ tudósítójától. —

Miskolcz, szeptember 16.

Ma jött itt össze a III. kereskedelmi kongresszus, a mely a vármegyeház nagytermében tartotta tanácskozását. A kereskedelmi kormány részéről megjelent *Csürghő* Gyula államtitkár, dr. *Fuhrmann* és *Csury* miniszteri titkár.

ral. A kongresszust délelőtt fél tíz órakor nyitotta meg Radvány István kir. tanácsos, a miskolci kamara elnöke, bejelentvén, hogy 62 egyesület, társulat és kamara 372 taggal van képviselve a miskolcziakon kívül. A szokásos üdvözlések elhangzása után Lánczy Leó elnök, Csörgő államtitkár pedig diszelnökké választották. Mindketten megköszönték a megtiszteltetést. Csörgő államtitkár igéri, hogy nagy figyelemmel kíséri a tárgysorozatba felvett kérdések fölött folyó tárgyalásokat s a javaslatokat beható megfontolás tárgyává fogja tenni.

Lánczy Leó elfoglalván azután az elnöki széket, hosszú beszédet mondott; kesereg a sötét felhők miatt, a melyek a magyar közgazdaság egét elsötétítik s a sokféle zavarok felett, a melyek a magyar kereskedelem vérkeringését megakasztják.

A magyar kereskedelmi világ — úgy mond — rokonszenvvel kíséri minden állami és társadalmi akciót, a mely a mezőgazdaságnak jövedelméből s belterjesebb fejlődését, a mezőgazdák boldogulását s megerősítését szolgálja.

A magyar kereskedelmi osztálynak nyugalomra és jogbiztonságra van szüksége; kéri, hogy törvényhozás és állam méltányolja az ő alkotásait is, hogy törvényhozás és állam edes gyermeköknek tekintse ezt az osztályt is, végül, hogy pangásnak indult kereskedelmünk és iparunk ébresztés felé fordítása érdekében az állami kezdeményezés nagyobb szabású tettekben megnyilatkozzék.

Kívánjuk, hogy a közös autonóm vámtarifának és a nemzetközi kereskedelmi szerződések megállapításánál egyrészt a nemzeti munka és termelés számára biztosítsák a jogos védelem, másrészt pedig kerülessék az, hogy egyoldalú és túlzott törekvések érvényesüljenek.

Óhajtatunk továbbá, hogy a kereskedelmi szakoktatásnak magasabb színvonalra való emelése kellő figyelemben részesüljön, valamint, hogy közgazdasági törvényeinknek rendszere továbbra is kiépítették a kereskedelem érdekeinek és nélkülözhetetlen szabad mozgásának gondos szemmel tartásával.

De nemcsak a kereskedelmi osztálynak egyoldalú érdeke fűződik az egyes kereseti osztályok között való békeségnek fentartásához és a surlódásoknak elkerüléséhez. Igényli ezt minden más kereseti osztály is, követeli ezt egész közgazdasági életünk és követeli parancsolóan hazánk helyzete, a mely az országunkat környező ellenes áramlatokkal szemben összes gazdasági erőinek összehangzott működésére, polgárainak vállvetett munkásságára minden nemzetnél fokozottabb mérvben van utalva és azért erős a hitem, hogy nem rajtunk fog mulni, hogy megértsük egymást.

Lánczy Leó hangosan megéljenzetkelt a beszédért, utána Sándor Pál szónokolt.

Ez az ur már nem volt olyan szelíd, mint Lánczy Leó. Sándor Pál szidja az agrárizmus mindinkább merészebb követeléseit s azt állítja, hogy ezekkel szemben a kereskedők tehetetlenek, meg sem mozdulnak, nem hoznak áldozatokat.

Most itt ez idő a küzdelemre — Sándor Pál szerint.

Az agráriusok népbiztatásával szemben, azt tartja szükségesnek, hogy a kereskedők központot alkossanak meg, mely védő várként megáll a rohamok ellenében. Ehhez főkéllék egy napilap, mely a kereskedők érdekeit szolgálja. (Mintha nem volna elég merkantilis ujságjuk!) A legfőbb kellék azonban Sándor Pál szerint a pénz.

Apellálók a kereskedők bőkezűségére, kik telt kézzel adakoznak minden nemes célra; ez egyszer adakozzanak saját közös céljaikra.

E három tényező nélkül szervezetünk papiroson fog maradni. Ha nem leszünk képesek saját erőnkkel bajainktól szabadulni, le fognak minket tiporni, és ha azután valamikor ismét hajnal fog hasadni Magyarországon közgazdaságára, a napsugarat végtelen nagy károk után csak késő utódaink fogják ismét üdvözölhetni.

Ajánlom a következő határozati javaslatomat elfogadásra:

tekintettel azon körülményre, hogy a hazai kereskedő-osztálynak egységes és országos szervezete nincs:

Tekintettel arra, hogy már a szegedi kongresszus a szervezet megalkotásának szükségességét hangoztatta;

a III. Országos kongresszus kijelenti, hogy a szervezet megteremtése elodázhatatlan sürgős feladatot képez és ezt a társulatoknak megküldött és jelen javaslatához csatolt alapszabálytervezet alapján tartja megoldhatónak.

Hosszabb vita után a kongresszus némi formai módosítással a javaslatot egyhangulag elfogadta.

A mai tanácskozás utolsó pontja volt Guttman budapesti kereskedelmi védegyeleti igazgató jelentése a különféle gazdasági szövetezetekekről. Nagy fantáziával és gyűlölködő hangon beszélt a gazdasági szövetezetekekről, melyek a kereskedelmet szándékosan megkárosítják. Ezeket a szövetezetekeket tüzzel-vassal ki kellene pusztítani. Az agresszív tanulmányt a jelenlevők persze nagy riadalommal vették tudomásul.

A napirend letárgyalása után közbejötték jötték össze, a melyen számos pohárköszöntőt mondtak. Táviratban üdvözölték Széll Kálmánt és Hegedűs Sándor kereskedelmi minisztert.

A bankett után a kongresszus tagjai a kereskedelmi és iparkamara nagytermében gyűltek össze, a hol Lánczy Leó elnöklete alatt megtartották az országos kereskedelmi szövetség megalakítása tárgyában egybehívott értekezletet. Lánczy elnök üdvözlővén a nagy számban megjelenteket, utalt a tárgy fontosságára. Miután az alapszabálytervezetet a tagoknak megküldték, a tervezet felolvasottnak jelentik ki. Rövid eszmecsere után a tervezet irányelveit elfogadták s a határozatot a holnapi kongresszus elé terjesztik.

HIREK.

Kossuth-ünnep.

— Saját tudósítoktól. —

Kossuth Lajos születésnapja megünneplése alkalmából a főváros függetlenségi polgárai nagy matinét rendeztek tegnap délelőtt a Vigadó nagytermében. Tíz óra tájban már nagyszámu előkelő hölgyközönség gyülekezett össze s a nagyterem összes ülőhelyeit csakhamar elfoglalták. Ke-

vészel fél 11 óra előtt érkezett meg Kossuth Ferenc és Kossuth Lajos Tivadar a közönség lelkes tüntetése között.

Az ünnepélyt a „Budapesti Polgári Dalkör“ nyitotta meg a „Honfidal“ elnökével. Utána Krivácsy József 48/49-es tüzérezredes, a bizottság elnöke, tartotta megnyitó beszédét. Az ünnepi szónok Gara József szerkesztő volt, a ki beszéde végén azt az indítványt tette, hogy a két év múlva elkövetkező százéves születési évfordulóra legalább a Kossuth-szoboralapköve tételessé le.

Az éljenzéssel fogadott beszéd után T. Hadrik Anna, a budai szinkör drámai hősnője, szavalt a Taksonyi Józsefnek ez alkalomra írt Kossuth című ódáját. Most ismét a daloskör éneke következett s ennek elhangzása után Gál Gyula, a Vigszínház kiváló művésze, szavalt a Októberi vers című saját szerzeményű költeményét, a melyet nagy lelkesedéssel fogadtak. Ezután Hentaller Lajos orsz. képviselő felolvasására került a sor. A gyakori idézetekkel teli s költői magaslattal felolvasást nagy tetszéssel és éljenzéssel fogadta a közönség. Most Kornai István szavalt a saját szerzeményű „Kossuth“ című költeményét, melynek gyűjtő hangja zajos tapsokra ragadta a közönséget. A költeménynek első két versszaka így szól:

Az ég zivatarja között ada Isten
Az emberiségnek parancsolatot.
Csaták viharában, vér fergetegében
Kossuth a magyarnak szabadságot
S lett szabad a nép a szabad haza
A jármot, a lánczot karja letörvén.
S vezette Kossuth a népet elől.
Hogy védje czudar, gonosz ellenitől.

Hatalmas igéinek isteni hangja
Viszhangot az ifjú szívekbe talált,
S a magyar ifjuság szétvitte rajongva,
S a nép kunyhóinak ezire szállt.
S kunyhókról a büszke, magas palotákra,
Palotákról a trónnak bécsi lakára.
És visszaverődve a trónról a szózat,
Egy lelket adott az elszánt millióknak!
Ezután Klein Pál a bizottság társelnöke tartotta meg záróbeszédét, mely után a dalárda elénekelt a „Szózat“-ot. Az ünnep a Kossuth-nóta lelkes hangjai mellett véget ért.

— Személyi hírek. Kossuth Lajos Tivadar, a vasárnap esteli vonattal Milanóba utazott. Kossuth Ferenc egészsége helyreállítása céljából hét-főn vidékre utazik.

— A bolgár fejedelem Budapesten. Ferdinánd bolgár fejedelem tegnap este ebédjének elköltése után Alesuthra utazott vissza. A fejedelemnek lakását az Angol királynő szállodában még a holnapi napra is főtartották. Nem bizonyos azonban, vajjon visszajön-e Budapestre és valószínű, hogy Alesuthról közvetlenül Szófiába utazik.

— Egy Bethlen gróf — vizsgálati fogságban. A bécsi országos törvényszék vizsgálati fogságot rendelt el egy Bethlen gróf ellen. Hogy melyik Bethlen grófról van szó, az nem tudni ki a bécsi táviratból, mert az csak annyit mond, hogy a berlini törvényszék nemrégiben gyámság alá helyezte ugyanezt a Bethlen grófot. A vizsgálati fogságot Bécsben azért rendelték el, mert a gróf elikkasztott egy takarékpénztári könyvet, a melyet

egy birtokeladáskor a jelentkezett vevő biztosíték gyanánt átadott a grófnak.

— Nagy szerencsétlenség a Dunán. Dunaföldváron — mint onnan írják — tegnap este borzalmas szerencsétlenség történt a Dunán. Május havában történt, hogy a Ferenc-csatorna társulat „Csongrád“ nevű vontató gőzhajója Dunaföldvár közelében léket kapott és elsüllyedt. A hajót most emelték ki nagy erőnek megfeszítésével a Dunából és a nehéz munkát tegnap fejezték be. Munka után este 14 duna-egyházi munkás csolnokon hazafelé indult. A csolnak véletlenül egy uszályhajó köteleinek ment és fölfordult. A munkások a Dunába estek. Izzalmas pillanatok következtek. A sötétség teljesen beállott. A mentés az uszályhajóról lehetetlenné vált, mert a sötétség átláthatatlan volt. A tizennégy munkás közül csak négy menekült meg, tíz ember a hullámokban lelte halálát.

— Amtliches Organ der liberalen Partei. Nagyváradon szörnyen felháborodott a Tiszák lapja a „Grosswardein“ és nem „Nagyvárad“ címmel odaérkező leveleknek miatta s most küldt, hogy ez a „sovén magyar“ lap alattomban ugyancsak germanizál üzletfeleivel. A „Tiszántul“ írja: Van alkalmunk a germanizálásnak olyan diszpéldányával szolgálni, a mely méltó a megörökítésre. A Bihar-megyei és nagyváradai liberális párt házi ujságja, a „Szabadság“ annak idején megrótta a budapesti német lapokat, a miért a helységneveket németül, elferdítve használják. S most véletlenül kezünkbe akadt egy levél-ürlap, következő fejjel és keltezéssel:

„SZABADSÁG“

Amtliches Organ der liberalen Partei
Grosswardeinsu. des Bihares Comitats.
Grosswardein ... 18 ...

Ha a német elolvassa a levelet és válaszolni akar rá, megnézi a kelte-zést és ír — nach Grosswardein. Hanem azért a „Szabadság“ jó magyar lap, a mely az „igazi magyar érdekeknek egyedüli őszinte pártolója“. Nem germanizál ő, világért sem! Ez csak olyan „liberális magyarság“.

— A csemegekereskedések és a rendőrség. A napokban a csemegekereskedőknek egy háromtagú küldöttsége járt Rudnay Béla főkapitánynál s elpanaszolták, hogy a csemegekereskedőkkel szemben a vásárnapi munkaszünet végrehajtása tárgyában kiadott rendelet határozatait az egyes kapitányságok egymással ellentétesen alkalmazzák, a mennyiben némely kerület az árusítást egész napon át megengedettnek tartja, míg más kerület ezt kihágásnak minősítve bünteti.

A főkapitány a küldöttséggel közölte, hogy a vonatkozó miniszteri rendelet értelmében a csemegekereskedők, a kóserhus-árusok és a sajtkereskedők a munkaszüneti időben — június és július hónapokban — délelőtt 10 óráig, egyébként pedig déli 12 óráig árusíthatnak s az ezzel kapcsolatos házhoz való szállítást is eszközölhetik.

— Felismert öngyilkos. Említettük, hogy a Németvölgyi temetőben egy 50 év körüli uriaszony megmérgezte magát. A Rókus-kórházba vitték, a hol azután nemsokára kiszívották. A rendőrség ma megállapította, hogy az illető özv. Popovits Axentné, szül.

Bakelovits Zsófia, nagybecskereki születésű 55 éves magánzónő, a ki legutóbb a Baross-utca 92. sz. a levő házában lakott. A vizsgálat kiderítette, hogy családi perpatvar kergette a halálba.

— **Miről jó a szobor?** Egyik ismertebb műbíró a Lánchídon, Budáról Pest felé. Már a hid vége felé megszólal a műbíró:

— Ejnye barátom, mennyit szidják a Deák Ferencz szobrát, pedig erről a pontról szemlélve, elég szép alkotás!

— Tyü, barátom — szólal meg társa — hadd rohanok a feleségem után!

— Már mért rohannál?

— Oda állítom a szobor mellé és innen nézegetem. Hadd legyen olyan pontja a világnak, a melyről az én feleségem is szépnak látszik!

És úgy tett, a miként beszéle.

Azon előfizetőinket, kiknek előfizetése szeptember hó 15-én lejár, arra kérjük, szíveskedjenek előfizetéseiket minél előbb megújítani, hogy a lap szétküldésében fönnakadás ne történjék.

IRODALOM, MŰVÉSZET.

Lohengrin.

A Magyar Királyi Operaház tegnap nyílt meg s mondhatni, minden más színházunk megnyitását felülmuló kiválóságú, szífté ünnepies előadással, ünneplő fényű közönséggel; a nézőtér, — az évad kezdetén szokatlanul, — egészen megtelt s „Lohengrin“ nagyméretű, a hallgatóságot is kifárasztó előadása nyitányától befejeztéig állandó érdeklődést s gyakori zajos tetszésnyilvánítást keltett.

Mintha a mai Wagneri est új korrekt kezdetét jelentené mind a klasszikus zene gondos, intenzív művelése, mind az Operaház iránti érdeklődés tekintetében. Örömmel láttuk, hogy gr. Keglevich inténdáns választása igen helyesen esett Mészáros igazgatóra; mert szakértő hivatottsága, főlemelő erélye kitünt már az első bemutatkozásával is; megérzett ujjászervező hatása az előadás összeségén; erőteljes biztossággal s részletenkint finom színezéssel játszott a zenekar művészi testülete. Kerner karmester vezénylete alatt, mindjárt a nyitánytalap tapokat aratva, energikusan működtek az énekkarak, kivált a második felvonás katona-kórusa; s a főszereplők együttesen és különvéve kitartóan, nagy sikerrel működtek a hatás tökéletességére. A rendezés, a tömegek összjátéka szintén dicséretes gondra, szorgalomra vall, minden jeleneten élénk életteljesség uralkodott, hogy a drámai hatás sehol hanyatlást ne szenvedjen.

S reményünket keltette föl az Operaház jövő idényére nézve a rendkívül érdeklődés, melyet a díszes közönség ily nagyszámú megjelenése tanusított; bizonyítéka ez annak, hogy a sokszor alaptalanul

előrántott váddal szemben, a fővárosnak igenis megvan nagy és műértő operai közönsége, mely kifejlesztett izlésével szívesen látogatja a dalszínházat, csak nyújtásnak megfelelő becsü műveltséget, tartásuk hivatott ambícióval azon, a magas színvonalon a műsort és előadásokat, a mely a gazdaság erővel rendelkező Operaházról kitélik. A főváros előkelő közönsége, mely évtizedeken át a kitünő filharmóniai előadásokon s az opera régi fénykorában fejlesztette műértékét s emelte magasra igényeit, szívesen fogja e legszebb színházat látogatni, mely nélkül a fővárosi élet nem is képzelhető, — kivált miután ez a művészi korrektséget illetően magasan fölülte áll a többi operett-színháznak. S éppen a visszahatás az elharapódzott dalművészeti felületességre fogja lehetővé tenni, hogy szükségyszerűleg a nemes és tiszta klasszikus és romantikus, vagy drámai és vig opera nyerje vissza fölényét s ezzel a Magyar Királyi Operaház is népszerűségét és új fénykorát.

Igaz ugyan, hogy a megnyitó előadás sem lehetett elvendégszereplő nélkül, de ez most a tenorista-kri-zissel jár vele s a rossz szokással egyszerre szakítani nem lehet, (főleg mikor az idegen énekesek a közönség gyengéjét képezik s nagy vonzóerővel bírnak a magunk legjobban, de megszokott művészeivel szemben is;) nem kételkedünk azonban, hogy tervszerű következetesség mellett fölöslegessé lehet tenni a gyakoribb külföldi vendégszereplést. Dippel, az est Lohengrinje, kétségkívül érdemes volt a vendégszeretetre: a legendai hősnak a dől-czégésen, mithikus nimbuszon kívül megadta még egy megkapó vonását, a mit kevés elődje emelt ki ily jól: a mély érzelmességet, szerelme eszményi hevét. Nemcsak a közönség hallgatta tetszéssel: az opera fiatal erőire is (a mennyiben ilyenek volnának), tanulságos lehetett szép játéka s éneke, több kitünő jelenete, kivált Elzával; hangja tiszta épségű, énekmódja megnyerő, disztigvált izlést árul el mérséklete, mely azonban tudja az erélyt kellően alkalmazni. Egész alakítása nagy sikert ért el a jeles művésznak, ki Bécsben is hirre emelkedett s a mi talán elvont diadalából, az sem a vendég fogyatkozása, hanem „házi“ művészeink érdeme, kik ma éppen kivétel nélkül kitünően voltak diszponálva. Nemcsak Ney fenomenális éneke a király szerepében, — a szünet alatt ismét megfiatalodva s hihetetlenül megerősödve, — keltett veszedelmes összehasonlítást, hanem a művészi versenyt a legmagasabb fokra emelte Vasquez grófné drámai erejű Elzája is, valamint Diószyné Ortrudja, ki ma meglepő bravurral énekelte a boszu jelenetét, Beck, mint Telramund szintén ambíciózus erélyvel felelve megföladatának.

Az operai idény tehát kedvező ómennel kezdődött; a színpad emelkedett hangulata lelkesítő hatással volt a díszes közönségre s a megnyitó előadáson a tapsok és kihívások mellett virágok is voltak; reméljük, a babér se fog elmaradni.

* Blaha Lujza első föllépése.

Blaha Lujza asszony, a ki már visszajött balatonfüredi nyaralásából szombaton délelőtt résztvett Gécy István *A mit az erdő mesél* című népszínművének a próbájában. A művésznő szeptember 17-én lép föl szabadsága után először a Népszínházban, a *Piros bugyelláris* Török biróné szerepében.

* Diákok a Nemzeti Színházban.

Shakespeare klasszikus remeke, Lear király, csütörtökön, e hónap 20-án kerül színre a Nemzeti Színházban. Erre az előadásra a Nemzeti Színház igazgatósága kétszázötven különböző rangu jegyet kiosztott a kegyesrendiek budapesti főgimnáziuma igazgatójának rendelkezésére, hogy azokat a felsőbb osztályok növendékei között szétosztassa. Az elmaradt ifjúsági előadásokért, híven programjában adott ígéretéhez, így akarja a Nemzeti Színház igazgatósága az ifjúságot kárpótolni.

SPORT.

Kerékpár- és atletikai versenyek.

A „Budapesti Torna-Klub“ vasárnap d. u. 3 órakor tartotta a Budapesti Torna- és Sport-Egyletek versenypályáján kerékpár és atletikai versenyeket, melynek eredménye a következő:

I. *Sikfutás*. (100 yard). Első Lucius Károly B. T. C. 10 kététd mp. Második Gruber Gyula Sz. S. E. Harmadik Helmich Miksa O. T. E.

II. *Kerékpár-térelőnyverseny*. 2000 méter. Első Dreilinger Nándor, K. K. E. 20 m. előny. Második Herczegh Béla M. U. E. 40 m. előny. Harmadik Pécsy István F. K. E. 60 m. előny.

III. *Magyarország bajnoksága magasugrásra*. Első Gönczy Lajos B. E. A. C. 169 cm. Második Sajó Béla B. T. C. Harmadik Strausz Gyula B. E. A. C.

IV. *Kerékpár-főverseny*. 10.000 méter. Első Greiner Frigyes F. K. E., 2 körrel nyerve. Második Herczegh Béla M. U. E. Harmadik Löwy Arthur F. K. E.

V. *Távolugrás*. Első Schuberth Ernő M. U. E. 6.40 cm. Második Dános Árpád O. T. E. Harmadik Strausz Gyula B. E. A. C. Negyedik Varga Pál B. E. A. C.

VI. *Nyerelessen kerékpár-verseny*. 1000 m. Első Szilágyi Hugó B. A. C. Második Nagy Sándor F. K. E. Harmadik Schill Gusztáv C. K. E.

VII. *Sikfutás 1 angol-mérföldre*. Első Gorka Ágoston M. U. E. Harmadik Grünwald Pál M. U. E. Harmadik Janusek Antal M. U. E.

VIII. *Magyarország bajnoksága 200 méter sikfutásra*. Első Helmich Miksa O. T. E. 23 p. egyötöd mp. Második Lucius Károly B. T. C. Harmadik Kornay Árpád M. U. E.

IX. *Magyarország bajnoksága diszkoszvetésre*. Első Crettier Rezső M. U. E. 33 m. 10 cm. Második Coray Artur B. T. C. Harmadik Ruda Győző III. ker. T. V. E.

X. *Sikfutás-térelőnyverseny* egy negyed angol mérföldre. Első Vajda Károly B. A. C. 54 és egyötöd mp. Második Hajós Dezső B. A. K.

XI. *Tandem-térelőnyverseny*. 2000 méter. Első pár Pécsy István—Frisch Márton F. K. E. tagjai. Második pár

Löwy Artur—Mohay József F. K. E. tagjai. Harmadik pár Antal Rezső—Greiner Frigyes F. K. E. tagjai. — A versenyeket nagyszámú közönség nézte végig.

Bécsi löversenyek.

A mai versenyek eredménye a következő:

I. *Háromévesek gátversenye*. Első Trifelan. Második Baltazár. Harmadik Alberich II. Futott még: Tippu-Tipp. Tot.: 10:145. Helyre: 50:77, 60 és 67.

II. *Kétévesek eladóversenye*. Első *Sporting Lady*. Második Strohfeuer. Harmadik Satanella. Futott még: Cartelli. Tot.: 10:63. Helyre: 50:98, 72 és 118.

III. *Zárhandicap*. Első *Miss Duncan*. Második Áldomás. Harmadik Beauharnais. Futott még: Ártatlan. Tot.: 10:101. Helyre: 50:134, 146 és 90.

IV. *Jubileumdíj*. Első *Attila*. Második Altgold. Harmadik Sobri. Tot.: 10:24. Helyre: 50:63, 77 és 80.

V. *Eladóverseny*. Első *Ida*. Második Or-dur. Harmadik Malmaison. Tot.: 10:94. Helyre 50:139 és 84.

VI. *Akadémiaverseny*. Első *Banda*. Második Tartuffe. Harmadik Mari Ágnes. Tot.: 10:23.

VII. *Beaten handicap*. Első *Tacsó*. Második *Philosophe*. Harmadik *Parole*. Tot.: 10:40. Helyre: 50:100, 330 és 218.

KÖZGAZDASÁG.

— **A pozsonyi gyümölcskiállítás.** Darányi földmívelésügyi miniszter az októberben megnyíló gyümölcskiállításra két arany, négy ezüst és nyolcz bronzérmét mint állami jutalmat ajánlott föl s ezenkívül a rendezési költségekre államségélyt utalványozott. A kiállításra Pozsony, Trencsén, Nyitra, Komárom, Sopron, Moson, Vas megyékből jelentkeznek kiállítók. A kiállításra való részvételre eddig több kiváló bécsi gyümölcsexportőr jelentkezett.

SZÍNHÁZAK.

(Hétfőn, szeptember 17-én.)

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Otthon.

Kezdeté fél 8 órakor.

MAGY. KIR. OPERAHÁZ.

Nincs előadás.

NÉPSZÍNHÁZ.

Piros bugyelláris.

Kezdeté 7 órakor.

VIGSZÍNHÁZ.

Fernand házasság.

Bohózat 3 felvonásban. Irta Feydeau. Fordította Fáy J. Béla. Kezdeté fél 8 órakor.

MAGYAR SZÍNHÁZ.

New-York szépe.

Operett 3 felvonásban 6 képből. Szövegét írta Hoch Márton. Fordították Salgó Ernő és Makai Emil. Kezdeté fél 8 órakor.

FŐVÁROSI NYÁRI SZÍNHÁZ.

A kaméliás hölgy.

Dráma 5 felv. Irta ifju Dumas Sándor. Ford. Szemere Attila. Kezdeté fél 8 órakor.

URÁNIA SZÍNHÁZ.

Páris 1900-ban.

Irta Salamon Ödön. Kezdeté fél 8 órakor.

Faeladási hirdetemény.

Közírré tétetik, hogy a palánkai és apatini erdőgondnokságok kezelése alá tartozó alább megnevezett erdőrészekben kijelölt vágások faanyagai és pedig:

I. A bukini A) üzemosztály, II. vágássorozatnak:

1. 23. tag, 80, 81, 82 és 83 osztag, mintegy 345 holdján	38.000 kor.
2. 24. tag, mintegy 358 holdján	45.370 "
3. 25. tag, 90 és 96 osztag, mintegy 395 holdján	37.200 "
4. 25. tag, mintegy 412 holdján	35.470 "

II. Az apatini A) üzemosztálynak:

5. 4. tag, mintegy 13415 holdján	65.230 kor.
6. 5. tag, mintegy 10708 holdján	48.660 "
7. 8. tag, mintegy 7500 holdján	36.500 "
8. II. vágássorozat, 13 tag, 20, 21, L9 és L10 osztag, mintegy 4786 holdján	34.400 "
9. I. vágássorozat, 2. tag, 19/, 20, 21/1 és L6/. osztag, mintegy 577 holdján	33.820 "
10. I. vágássorozat, 3. tag, 26, 27, 28, 29 és L7 osztag, mintegy 779 holdján	59.000 koronára

becsült fakészlet, tuskóirtási kötelezettséggel és 1902. évi márczius hó 31-ig terjedő kihasználási időtartamra, az apatini m. kir. erdőhivatal irodájában 1900. évi szeptember hó 26-án, délelőlt 9 órakor megtartandó zárt írásbeli ajánlatok beadhatásával egybekötött nyilvános szóbeli árverésen a legtöbbet ígérőknek el fog adatni.

Az árverési és szerződési feltételek, valamint az eladandó fatömeg részletes becslése, az alulírott hivatalnál megtekinthetők.

Apatin, 1900. évi szeptember hó 9-én.

M. kir. erdőhivatal.

MINDENKI

rendelje meg a század leg-hasznosabb könyvét: a

Kereskedelmi Vegyészeti

A Kereskedelmi Vegyészeti **nélkülözhetetlen** mindeu gyáros, fűszer- és vegyeskereskedő, szatócs, illatszerész, gyógyszerész, orvos, föld- és szőlőbirtokos, kertész, cukrász, korcsmáros, vendéglős, pálinkamérő, fodrász, asztalos és egyáltalában minden kereskedő, iparos és minden intelligens egyéneknek.

Utmutatásainyománbárki tekintélyes mellékjövetelemre tehet szert.

Keresetnélküli egyéneknek könnyű és becsületes munka árán biztos és kényelmes keresetforrást nyújt.

Tanításai nyomán minden háztartásnál óriási megtakarítások érhetők el.

A könyv legújabb kiadása 2 korona 40 fillér, vidékre portómentes beküldései 2 korona 75 fillér kedvezményes ártért megrendelhető a

"MAGYARSÁG" kiadóhivatalában Budapest, IV., Vármegye-utca 11—13.

Hallatlan olcsóság.

Még eddig nem létezett!!!

50.000 méter kitűnő minőségű

FUTÓ-SZÖNYEG

10 méterre csak 11 kr. Kapható csak dívatáruházában, LUKÁCS MÓR VIII., József-körút 77-79

Kávé!

Ajánlom kitűnő minőségű kávéimat a követk igen olcsó árban:

Nyers kávé.

1 kiló Versen y-kávé (igen szép zöld)	1 frt
1 kiló Gyöngy-kávé	1 frt
1 kiló Mocca (afrikai)	1 frt
1 kiló Mocca (finom)	1 frt
1 kiló Jáva	1 frt
1 kiló Jáva (igen finom)	1 frt
1 kiló Kuba-kávé	1 frt
1 kiló Cuba Portorico	1 frt
1 kiló Vegyes 1. örkölt kávé igen szép és jó	1 frt

4/5 kiló postaszák a negrendelésnél vidékre is tehermentve minden más költség nélkül szállít. Kávéim tiszta és jó minőségéért 10 év óta fenn álló hírnévem kezekedik.

Falogh László
BUDAPEST,

Fő-üzlet: Rottenbiller-utca
Fiók-üzlet: Andrássy-ut

Tisztelt reakció és Közvélemény!

ELŐFIZETÉSI FELHÍVÁS

"BOLOND ISTÓK"

humorisztikus képes hetilapra.

A „Bolond Istók”, a legnagyobb és legdíszesebb magyar élelapp, új év-től huszonharmadik évfolyamban jelenik meg.

Előfizetési feltételek:

október—december végéig 2 frt.

Előfizetések, legzélszerűben posta-utalvánnyal, a kiadóhivatalnak küldendők: Budapest, Egyetem-utca 4.

Felkérjük mindazon t. előfizetőinket, kiknek előfizetésük lejárt, azt megújítani sziveskedjenek, hogy a szétküldésben akadály ne legyen.

A Bolond Istók kiadóhivatala.

WERBŐCZY KÖNYVNYOMI

RÉSZVÉNYTÁRSASÁ G.

Budapesten, IV., Vármegye-utca 11—13. (saját házába)

Telefon 1007. sz.

Telefon 1007.

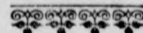
Magyar szentkép-iparvállalat.

Képes műmellékletekkel

vagy sima szedéssel ellátandó

díszmunkák,

könyvek és egyéb apró nyomtatvány izléses, jutányos és gyors elkészítésére vállalkozik.

Dusan felszerelt könyvnyomtató osztályához elsőrendű rajzolóval bíró

lithographia

járul, melynek képességéről számtalan falragasz és rajz is tanuskodik.

Lithographiai műintézet.

Könyvkötészet.

Könyvnyomtatás.

Kiadóhivatal:
IV., Vármegye-utca 11-13.

KIS HIRDETÉSEK

Kiadóhivatal:
IV., Vármegye-utca 11-13.

A kis hirdetések előre fizetendők. E rovatban minden szó egyszeri beiktatása 2 fill., vastagabb betűvel 4 fillérbe kerül. A kis hirdetésekbe a címzet és lakást is bele lehet tenni minden külön díjazás nélkül. Felvilágosítást ad a kiadóhivatal. Levélnél 'udakozódásokra pontosan válaszolunk, ha a szükséges postabélyeg beküldetik. Vidékről igen kényelmesen beküldhetők a kis hirdetések postautalvánnyal, mert a postautalvány szelvényére a kis hirdetés szövege is könnyen elfér. Az eljárás igen egyszerű, mert mindenki kiszámíthatja a kis hirdetés árát. Kis hirdetések fölvetetnek a kiadóhivatalban, IV., Vármegye-utca 11-13.

Kereskedelmi és Iparkalauz.
Beszerzési források.

Egyházi szerek,
lobogók, képek és könyvek legolcsóbban kaphatók:
Szüts és társánál,
Budapest, IV., Ujvilág-utca 2. sz.

Első magyar betűtőde részvénytársaság
Budapest, Dessewffy-utca 32. sz. Könyv- és czimírások. Rézlenia gyártás. Mechanikai műhely.

Kitünő,
valódi székely konyha. Ebéd, vacsora 20 forintért, a Fehérlo szálloda éttermében.
Ürmösinel, Kerepesi-ut.
Legolcsóbb bevásárlási forrás!

W. WEISZ LAJOS
BUDAPEST,
VII., Kerepesi-ut 22.
(Telefon-Hirmondó épület).

Saját gyártmányu férfi- és nőruha nagy raktára.
Mérték szerinti megrendelések a legújabb divat szerint a legjobb minőségű kül- és beföldi gyapjuszövetekből a legegységben eszközöltetnek, feltünő olcsó árak mellett.

Butoriparosok,
Nemes és Lengyel Budapest, V., Kecskeméti-utca, 6. sz. I. em., ajánlják díszan felszerelt raktáraikat, saját készítményű fa- és kárpitos munkákban.

Nagy iskola-táska vásár
Lettner M. L. és fia
papírkereskedésében,
BUDAPEST,
V., Váci-körut 18. sz.

Tengerifü 3 részű csínvat-matracz 3-50 kr. 2 személyes atlasz cachemir-paplan 3-50 kr (varrás nélkül), négy gombhosszu firom nyulékony bőrkezztyű 78 kr. Szővött tiszta selyemkelme mint Taffet és brocat átlag 88 kr.
Kapható, míg a készlet tart.
Steiner Simon verseyáruházában Király-utca 34. sz. a. Kérném a címre ügyelni!

Lószőrmatracz
3 részű 15 kg. súlyban csínvatból 14 forintért kapható, míg a készlet tart.
Budapest, IV. ker. Teréz-körut 36. sz. a kárpitosnál.

Kész
konyha-berendezés állandó raktára
BÖLEJÓZSEF
asztalos-mesternél,
Budapest,
VIII., Stáhy-utca 1.

Alapított 1871.
BLAZEK ADOLF
kéműves és műköszörüs
BUDAPEST,
IV., Eskü-ut 5. szám.
Főherceg Klotild palota, Kossuth Lajos-utca folytatása.

10 forint
remek szabásu férfi-öltöny, mérték után, valódi gyapju-szövetekből
Grünfeld Ignác
férfi-szabó,
Budapest, Népszínház-utca 27. Vidékre minták bérmentve. 7524

Mosó- és tisztító-üzlet
jól forgalmu helyen eladó. Népszínház-utca 18. 7546

„Lucifer“
alágyujtó
Maleczky szabadalma. Legjobb, legkényelmesebb és legolcsóbb. —
Alágyujtóhoz in teljesen felesleges, Százankint 90, 160, illetőleg 260 fillér. 2 koronától kezdve házhoz szállítatik. Gyári főraktár: VII., Rottenbiller-utca 15. Viszontelárusítónak árendémeny.

Angol női ruhákat
valamint a legszebb őszi és téli női kabátokat, ugy-szintén francia ruhákat készítenek a legújabb divat szerint igen mérsékelt árak mellett. Levelezőlapon történt meghívásra rögtön eljövök. Átalakítások és házi-ruha készítés elfogadjatik. Léka J. Ferencz-tér 11., II. 25. 36

Kereskedőknek
való sarokház Szarvason, a város központján. Ára 6500 frt, részletfizetéssel. Jövedelmez 400 frtot egy lakrészt és üzletelhelységen kívül. Cím: Simon mézárós Szarvason. 7555

Csemegemész.
800 kilogramm elsőrendű pergetett tiszta fehér havasi méz, vasúti állomásig szállítva, 55 frtjával eladó. 5 kilós postacsomag bérmentve 3 frt 50 kr. Tiszta méh-viaszkilója 1 frt 60 kr. **Kay Józsefnél** Németh-Mokrán, p. Királymező (Máramaros m.) 7557

Reményi hegedűi
tokkal, vonóval 7.—, 8.—, 10.—, 15.—, 20 frt és feljebb.

Reményi cellói
12.—, 15.—, 18.—, 20.—, 25.—, 30.— forint és feljebb.

Reményi czimbalmái
40.—, 50.—, 60.—, 80.—, 100.—, 120.—, 150.— frttól 500 forintig.

REMÉNYI
m. kir. szab. műhangszer ipartelepe Budapest, Király-utca 44/l.
Legdusabb raktár az összes hangszerek és alkatrészekben. Képes árjegyzék ingyen és bérmentve. Kivitel nagyban és kicsinyben.

Tűzifa.

Egy nagyfuvar 4 köbméter legjobb minőségű száraz egészséges kemény tűzifa felaprítva, házhoz szállítva, behordva

17 forint

2 köbméter 9 frt, 1 köbméter 5 frt. Megrendelhető levelezőlapon vagy személyesen **CILCER BÉLA** tűzifa-raktárában, V., Visegrádi-utca 60. sz. alatt.

Iskolakönyvek

az összes hazai középiskolák részére jó anti-quárus példányokban legolcsóbban kaphatók **KUN S. antiquar könyvkereskedő** üzletében: Budapest, IV., Kecskeméti-utca 6. sz. és VII., Erzsébet-körut 33. szám. Mindkét üzletben használt tankönyvek a legmegtámasabb áron megvételnek vagy becsereletnek.

Legszebb alkalmi ajándék!

Kedvezmény

Gyönyörű kivitel!

„MAGYARSÁG“ előfizetőinek.

A ki a „MAGYARSÁG“ kiadóhivatalába egy fényképet küld **5 forintért kap egy életnagyságu** gyönyörű kivitelű **platin-arozkép** pompás kartonon, 50 cm. szélességben és 65 cm. magasságban.

Továbbá a következő gyönyörű kivitelű és élethű képeket:

Ő Felsege I. FERENCZ JÓZSEF király
a magyar honvédség parancsnokai élén.
Rézmetszet 80/110 cm. nagyságban 3 frt 50 kr.
Ugyanaz 63/79 1 » 50 »

Az 1848-iki és 1867-iki parlamentáris magyar kormányok arczképesarokka:
Batthyány-miniszterium 1 frt 50 kr.
Andrássy- 1 » 50 »

BLAHA LUIZA művésznő
élethű arczképe 50/66 cm. nagyságban 1 frt — kr.

Vidékre csomagolással és díjmentes szállítással 50 krajczárral több.
Megrendelésnél az összeg fele kiadóhivatalunkba előre beküldendő, a másik fele utánvétellel (Budapestben az átvételnél) lesz kifizendődő.

Feltünő olcsóság!

„Magyarság“
kiadóhivatala
Budapest, IV., Vármegye-utca 11-13.

Legalkalmasabb meglepetés!

MAGYAR SZENTKÉP-IPARVÁLLALAT.

A magyar ipar ez ágának hazánkban vallásérkölesi és fontos közgazdasági jelentősége van. Ha a külföldre szivárgó összeg a hazai gyártmányért itt marad: vagyont mentünk meg az országnak; idegen ajku hiveink pedig magyar tárgyú szentképek birtokába jutnak.

Ez eszme által buzdítottva **Roskovles Ignác** festő-művészünknek a budai királyi palota Szent-István terme diszél festett és több más eredetiei sokszorosítási jogát megszereztük s a sorozat elseje gyanánt, nagy és kis formában

SZENT ERZSÉBET, SZENT MARGIT,
továbbá, **Zichy Mihály** egyik remekműve eredetije után,
SZÜZ MÁRIA és szülői
képeit adjuk, szines és fekete nyomásban.
Ezeket követi ugyancsak Roskovicsnak a **Mária-radnai** templom oltárképeül festett

„ANGYALI ÜDVÖZLET“ (Ave Mária),
továbbá ugyanannak
SZENT LÁSZLÓ és SZENT IMRE
képei és
SZENT ISTVÁN csoportképe.

A nagy képek 32 1/2 cm. széles és 50 cm. hosszúak és fali díszül szolgálhatnak, a különböző méretű kisebbek pedig imakönyvbe valók.

Bővebb felvilágosítással és árjegyzékkel készséggel szolgál

A kiadó: **WERBÓCZY KÖNYVNYOMDA RÉSZVÉNYTÁRSASÁG**
Budapest, IV., Vármegye-utca 11-13. (saját házában).